

RADA EUROPY
EUROPEJSKI TRYBUNAŁ PRAW CZŁOWIEKA
SEKCJA CZWARTA

SPRAWA GIDEL przeciwko POLSCE¹

(SKARGA nr 75872/01)

WYROK – 14 października 2003 r.

W sprawie Gidel przeciwko Polsce,
Europejski Trybunał Praw Człowieka (Czwarta Sekcja), zasiadając jako Izba
złożona z sędziów:

Sir Nicolas BRATZA, *przewodniczący*,

Pani V. STRÁŽNICKÁ,

Pan M. FISCHBACH,

Pan J. CASADEVALL,

Pani R. MARUSTE,

Pan L. GARLICKI,

Pani E. FURA-SANDSTRÖM, *sędziowie*

oraz Pan M. O'BOYLE, *Kanclerz Sekcji*,

obradując na posiedzeniu niejawnym 23 września 2003 r.,

wyduje następujący wyrok, który został przyjęty w tym dniu:

POSTĘPOWANIE

1. Sprawa wywodzi się ze skargi (nr 75872/01) wniesionej przeciwko Rzeczypospolitej Polskiej do Trybunału na podstawie art. 34 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności („Konwencja”) przez obywatela polskiego, pana Józefa Gidela („skarżący”) 19 grudnia 2000 r.

2. Rząd polski („Rząd”) był reprezentowany przez pełnomocnika, pana Krzysztofa Drzewickiego z Ministerstwa Spraw Zagranicznych.

3. 30 kwietnia 2002 r. Trybunał uznał skargę za częściowo dopuszczalną i postanowił zakomunikować Rządowi zarzut dotyczący przewlekłości postę-

¹ Wyrok ten stanie się prawomocny zgodnie z warunkami określonymi przez art. 44 § 2 Konwencji. Może podlegać poprawkom edytorskim.

powania. Na podstawie postanowień art. 29 § 3 Konwencji Trybunał zdecydował rozpatrywać meritum skargi w tym samym czasie co jej dopuszczalność.

FAKTY

OKOLICZNOŚCI SPRAWY

4. Pan Józef Gidel jest obywatelem polskim, urodził się w 1959 r. i mieszka w Krakowie, w Polsce.

5. Skarżący prowadzi zakład naprawy samochodów w Krakowie. 11 marca 1993 r. skarżący pozwał przed Sądem Rejonowym w Krakowie niejakiego I. K. oraz Skarb Państwa, dochodząc zapłaty za naprawę samochodu należącego do I. K. 27 sierpnia 1993 r. pozew doręczono I. K., który w tym czasie mieszkał w Niemczech.

6. Pierwsza rozprawa została wyznaczona na 21 grudnia 1993 r., lecz następnie ją odroczone, ponieważ sędzia przewodniczący był chory. Sąd przeprowadził kolejno rozprawy 26 kwietnia, 26 sierpnia, 4 listopada 1994 r. oraz 21 marca 1995 r.

7. Następnie pozwany wystąpił o wyłączenie wszystkich sędziów Sądu Rejonowego w Krakowie. 8 listopada 1995 r. Sąd Okręgowy w Krakowie oddalił jego wniosek, stwierdzając, że brakowało mu jakichkolwiek podstaw oraz że właściwe ustawowe przesłanki dla wyłączenia sędziów nie zostały spełnione. Jego dalsze zażalenie zostało oddalone przez Sąd Apelacyjny w Krakowie 30 stycznia 1996 r.

8. 23 października, 1 grudnia 1995 r. oraz dnia 13 maja 1996 r. skarżący wysłał do sądu listy z prośbą o wyznaczenie daty rozprawy tak szybko, jak to możliwe.

9. 30 sierpnia 1996 r. sąd zarządził sporządzenie opinii biegłego. Jednakże ekspert nie podporządkował się zarządzeniu sądu. 21 października 1996 r. sąd zarządził sporządzenie kolejnej opinii biegłego w terminie jednego miesiąca. Opinia została przedłożona sądowi 17 grudnia 1996 r.

10. 28 marca 1997 r. skarżący po raz kolejny zwrócił się do sądu o wyznaczenie terminu rozprawy.

11. 12 grudnia 1997 r. sąd przeprowadził rozprawę.

12. Na rozprawie przeprowadzonej 3 kwietnia 1998 r. sąd postanowił, że roszczenie przeciwko Skarbowi Państwa zostanie rozpatrzone w innym postępowaniu. Następna rozprawa wyznaczona na 12 maja 1998 r. została odwołana, ponieważ nie było wolnej sali sądowej.

13. 1 kwietnia 1998 r. I. K. wystąpił o wyłączenie sędziego przewodniczącego. 1 czerwca 1998 r. panel trzech sędziów Sądu Rejonowego w Krakowie oddalił wniosek pozwanego, stwierdzając, że był całkowicie bezzasadny. Sąd

nałożył także na pozwanego grzywnę, uznając, że wniosek został złożony w złej wierze. Jego zażalenie zostało oddalone przez Sąd Okręgowy w Krakowie 10 lutego 1999 r.

14. 26 czerwca 1998 r. Sąd Rejonowy w Krakowie wydał wyrok częściowy. Sąd oddalił roszczenie skarżącego przeciwko Skarbowi Państwa uznając, że nie ustalono jego odpowiedzialności.

15. Wcześniej pozwany powiadomił sąd, że przeprowadził się do Polski. To poskutkowało tym, że Sąd Rejonowy dla Krakowa Śródmieście przestał być właściwy terytorialnie do rozpoznawania tej sprawy. W nieznanym dniu poproszono skarżącego o wskazanie, przed którym sądem chciałby prowadzić swoją sprawę: przed Sądem Rejonowym Kraków Podgórze czy przed Sądem Rejonowym Kraków Nowa Huta. Skarżący nie wybrał sądu. 12 lipca 2000 r. na wniosek sądu sprawa została przekazana do Sądu Rejonowego dla Krakowa Podgórze.

16. 16 października 2000 r. skarżący skierował list do Prezesa Sądu Okręgowego w Krakowie. Zarzucił w nim przewlekłe prowadzenie postępowania. 17 listopada 2000 r. w odpowiedzi na te zarzuty Prezes zauważył, że postępowanie było rzeczywiście przewlekłe i złożył zapewnienie, że będzie nadzorował jego prowadzenie.

17. Na rozprawie przeprowadzonej 9 lutego 2001 r. Sąd Rejonowy w Krakowie wydał wyrok. 27 kwietnia 2001 r. skarżący się odwołał. 15 października 2001 r. Sąd Rejonowy w Krakowie odrzucił apelację, ponieważ skarżący nie uiścił w ustawowym terminie wymaganych opłat sądowych. 30 stycznia 2002 r. Sąd Okręgowy w Krakowie uchylił to postanowienie i uwzględnił zażalenie skarżącego z 27 kwietnia 2001 r.

18. Postępowanie nadal się toczy przed Sądem Okręgowym w Krakowie.

PRAWO

I. DOMNIEMANE NARUSZENIE ARTYKUŁU 6 § 1 KONWENCJI

19. Skarżący zarzucił, że nadmierna długość postępowania była niezgodna z wymogiem „rozsądnego terminu”, ustanowionym w art. 6 § 1 Konwencji. Ten artykuł w stosownej części brzmi:

„Każdy ma prawo do ... rozpatrzenia jego sprawy w rozsądnym terminie przez ... sąd ... przy rozstrzygnięciu o jego prawach i obowiązkach o charakterze cywilnym...”.

A. Okres, który należy wziąć pod uwagę

20. Trybunał najpierw zauważył, że postępowanie rozpoczęło się 11 marca 1993 r., kiedy skarżący wniósł pozew do Sądu Rejonowego w Krakowie. Jed-

nakże okres, który należy wziąć pod uwagę rozpoczął się 1 maja 1993 r., kiedy deklaracja, na mocy której Polska uznała prawo do skargi indywidualnej na podstawie dawnego art. 25 Konwencji, weszła w życie. W świetle materiałów dostępnych Trybunałowi w dniu przyjęcia tego wyroku postępowanie nadal się toczy. Jego czas trwania wynosi odpowiednio ponad 10 lat i 3 miesiące.

B. Dopuszczalność

21. Trybunał odnotowuje, że skarga nie jest w oczywisty sposób nieuzasadniona w rozumieniu art. 35 § 3 Konwencji. Ponadto odnotowuje, że nie jest ona niedopuszczalna z jakichkolwiek innych przyczyn. Musi zatem zostać uznana za dopuszczalną.

C. Przedmiot skargi

1. Stanowisko skarżącego

22. Skarżący utrzymywał, że jego sprawa była nieskomplikowana. W toku postępowania sąd potrzebował tylko jednej opinii biegłego oraz musiał przesłuchać dziewięciu świadków.

23. Ponadto stwierdził, że nie przyczynił się do przewlekłości postępowania.

24. Skarżący skrytykował postępowanie sądu prowadzącego sprawę, który jego zdaniem przyczynił się do przewlekłości postępowania. Podkreślił, że pomiędzy czerwcem 1998 r. i lipcem 2000 r. miał miejsce znaczący okres bezczynności, w którym sąd pozostawał całkowicie pasywny. Wreszcie oświadczył, że sąd nie prowadził jego sprawy z należytą starannością.

25. Skarżący stwierdził, że w jego sprawie miało miejsce naruszenie art. 6 Konwencji.

2. Stanowisko Rządu

26. Rząd stwierdził, że sprawa nie była szczególnie skomplikowana. Rząd podkreślił jednakże, że ze sprawą wiązały się pewne proceduralne trudności, ponieważ sąd musiał zasięgnąć opinii biegłego oraz przesłuchać świadków. Ponadto jeden z pozwanych mieszkał w Niemczech.

27. Rząd był zdania, że skarżący przyczynił się do przedłużenia postępowania, ponieważ nie wskazał sądu właściwego terytorialnie w jego sprawie.

28. Rząd argumentował nadto, że to I. K. w dużej mierze przyczynił się do przewlekłości postępowania poprzez składanie licznych wniosków oraz wnioskowanie wyłączenia sędziów.

29. W odniesieniu do postępowania właściwych organów Rząd twierdził, że wykazały należyłą staranność w toku postępowania.

30. W konkluzji Rząd wystąpił do Trybunału o stwierdzenie, że w sprawie nie miało miejsca naruszenie art. 6 § 1 Konwencji.

3. Ocena Trybunału

31. Trybunał przypomina, że rozsądna długość postępowania musi być oceniana w świetle szczególnych okoliczności sprawy i z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w orzecznictwie Trybunału, w szczególności stopnia skomplikowania sprawy, postępowania skarżącego i właściwych władz oraz wagi dla skarżącego tego, co było przedmiotem sporu (patrz, na przykład, *Frydlender przeciwko Francji* [GC], nr 30979/96, § 43, ECHR 2000–VII, *Humen przeciwko Polsce* [GC], nr 26614/95, z 15 października 1999 r. § 60).

32. Trybunał uważa, że sprawa nie była szczególnie trudna do rozstrzygnięcia. Chociaż była w pewnym stopniu skomplikowana przez konieczność zgromadzenia dowodów, nie można powiedzieć, że ten element sam w sobie uzasadniał długotrwałość postępowania. Ponadto pozostałe podstawy przywołane przez Rząd nie mogą uzasadnić długości całego postępowania.

33. Jeśli chodzi o postępowanie skarżącego Trybunał zauważa, że nie wydaje się, aby przyczynił się on do przedłużenia procesu.

34. Jeśli chodzi o postępowanie władz Trybunał wpierv odnotowuje, że miała miejsce znacząca zwłoka jednego roku pomiędzy 17 grudnia 1996 r. i 12 grudnia 1997 r., kiedy sąd pozostawał całkowicie pasywny (patrz pkt. 9–11 powyżej). Trybunał ponadto zauważa, że zaistniała też ponad dwuletnia przerwa pomiędzy 26 czerwca 1998 r. i 9 lutego 2001 r., kiedy nie odbyła się żadna rozprawa (patrz pkt. 14 i 15). Trybunał uważa, że wyjaśnienia Rządu nie tłumaczą tych opóźnień.

35. W konsekwencji Trybunał stwierdza, że wyżej wymienione opóźnienia ani całkowita długość postępowania, która wyniosła ponad dziesięć lat nie odpowiadają wymogowi „rozsądnego terminu” ustanowionego w art. 6 § 1 Konwencji.

36. Miało zatem miejsce naruszenie art. 6 § 1 Konwencji.

II. ZASTOSOWANIE ARTYKUŁU 41 KONWENCJI

37. Art. 41 Konwencji stanowi:

„Jeśli Trybunał stwierdzi, że nastąpiło naruszenie Konwencji lub jej Protokołów oraz jeżeli prawo wewnętrzne zainteresowanej Wysokiej Układającej się Strony pozwala tylko na częściowe usunięcie konsekwencji tego naruszenia, Trybunał orzeka, gdy zachodzi potrzeba, słuszne zadośćuczynienie pokrzywdzonej stronie.”

A. Szkoda

38. Skarżący domaga się zasądzenia 200.000 złotych polskich w związku ze szkodą materialną. Z tytułu szkody niematerialnej dochodził kwoty 100.000 złotych polskich za szkodę, jakiej doznał z powodu tego, że Trybunał uznał za niedopuszczalny jego zarzut dotyczący nierzetelności postępowania. Wreszcie wniósł o 200.000 złotych polskich za szkody niematerialne, jakich doznał w wyniku przewlekłego postępowania.

39. Rząd twierdził, że roszczenia skarżącego były wygórowane.

40. Jeśli chodzi o szkodę materialną, na podstawie przedłożonych mu dowodów, Trybunał uważa, że skarżący nie wykazał, jakoby dochodzona przez niego szkoda materialna została rzeczywiście spowodowana nierozsądną długością przedmiotowego postępowania. W konsekwencji brakuje uzasadnienia dla dokonania jakiegokolwiek zasądzenia z tego tytułu (patrz, *mutatis mutandis*, *Kudła przeciwko Polsce* [GC] nr 30210/96, § 164, ECHR 2000–XI).

41. Trybunał zgadza się, że skarżący na pewno doznał szkody niematerialnej, takiej jak stres i frustracja wynikające z nadmiernie przewlekłego postępowania w jego sprawie, która nie może być wystarczająco zrekompensowana stwierdzeniem naruszenia. Biorąc pod uwagę okoliczności sprawy i orzekając na zasadzie słuszności, Trybunał zasądza skarżącemu 6.000 euro z tego tytułu.

B. Koszty i wydatki

42. Skarżący zażądał także 3.000 złotych polskich z tytułu kosztów i wydatków poniesionych w postępowaniu przed Trybunałem.

43. Trybunał zauważa, że skarżący nie przedłożył żadnej specyfikacji opłat czy innych wydatków. Trybunał zauważa, że dla dokonania takiego zasądzenia, koszty i wydatki muszą być faktycznie poniesione, niezbędne oraz rozsądne, co do wartości (patrz, między innymi, *Zimmermann i Steiner przeciwko Szwajcarii*, wyrok z 13 lipca 1983 r., Series A nr 66, § 36). Zgodnie z tym Trybunał oddala to roszczenie.

C. Odsetki karne

44. Trybunał uważa za właściwe, że odsetki karne powinny być oparte na minimalnej stawce kredytowej Europejskiego Banku Centralnego, powiększonej o trzy punkty procentowe (patrz *Christine Goodwin przeciwko Zjednoczonemu Królestwu* [GC] nr 28957/95 § 124, do opublikowania w ECHR 2002).

Z TYCH PRZYCZYŃ TRYBUNAŁ JEDNOGŁOŚNIE

1. UZNAJE pozostałą część skargi za dopuszczalną;
2. UZNAJE, że nastąpiło naruszenie art. 6 § 1 Konwencji;
3. UZNAJE, że

(a) pozwane państwo wypłaci skarżącemu w terminie trzech miesięcy od dnia, kiedy wyrok stanie się prawomocny zgodnie z art. 44 § 2 Konwencji, 6.000 euro (sześć tysięcy euro) przeliczone na walutę narodową pozwanego państwa w stawce obowiązującej w dniu wypłaty, jako odszkodowanie za szkody niematerialne;

(b) od upływu wyżej wymienionego terminu trzech miesięcy do dnia wypłaty są wymagalne od powyższej kwoty odsetki w stawce równej minimalnej stawce kredytowej Europejskiego Banku Centralnego powiększone o trzy punkty procentowe.

4. ODDAŁA pozostałą część roszczenia skarżącego o odszkodowanie.

Sporządzono w języku angielskim i obwieszczono na piśmie 14 października 2003 r., zgodnie z art. 77 §§ 2 i 3 Regulaminu Trybunału.

Michael O BOYLE
Kancierz

Nicolas BRATZA
Przewodniczący